Lietas arhīva Nr. CA-0394-18/4
ECLI:LV:VAT:2018:0914.C71207418.10.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Valmierā 2018.gada 14.septembrī

VIDZEMES APGABALTIESAS CIVILLIETU TIESAS KOLĒĢIJAS
tiesneši I.Pinne, A.Bukavs un D.Lazdiņš

izskatīja rakstveida procesā apelācijas kārtībā civillietu /pers. F/ pieteikumā par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu, sakarā ar pieteicēja /pers. F/ apelācijas sūdzību par Vidzemes rajona tiesas 2018.gada 11.jūlija spriedumu un

k o n s t a t ē j a

2018.gada 31.maijā /pers.F/ Vidzemes rajona tiesā iesniedzis fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu (*7.-9.lietas lapa*), lūdzot ierosināt fiziskās personas maksātnespējas procesa lietu, pasludināt viņa fiziskās personas maksātnespējas procesu.

Pieteicējs norādījis, ka ir parādā SIA „Ondo" aizdevuma pamatsummu 425 EUR apmērā, AS „4finanse" aizdevuma pamatsummu 418,09 EUR, AS „Citadele banka" aizdevuma pamatsummu 3602,54 EUR, SIA „Incredit group" aizdevuma pamatsummu 489,08 EUR. Saskaņā ar SIA „Paus konsults" 2017. gada 9. maija paziņojumu, ir parādā SIA „Soho group" aizdevuma pamatsummu 100 EUR. Saskaņā ar pievienoto atgriezeniskā līzinga līgumu ar SIA „Mogo" un pievienoto SIA "Creditreforma Latvia" paziņojumu par cesiju ir parādā SIA „Creditreforma Latvia" aizdevuma pamatsummu 1112,99 EUR. Saskaņā ar SIA „Melnā lapa" 2018. gada 5. aprīļa vēstuli ir parādā SIA „Hedge Capital Company" aizdevuma pamatsummu 661,14 EUR.

Norādīts, ka papildus parādu pamatsummām vēl tiek aprēķināti likumiskie procenti un līgumsodi. Līdz ar to secināms, ka termiņā neizpildīto saistību pamatparāda apmērs uz pieteikuma sastādīšanas brīdi parādniekam ir vismaz 6808,84 EUR. Bez tam parādniekam ir saistības, kuru izpildes termiņš iestāsies gada laikā. Saskaņā ar pievienoto AS „Big bank" aizdevuma līgumu, parādniekam AS „Big bank" gada laikā būs jāatmaksā 1764,72 EUR.

Ņemot vērā, ka parādnieka ikmēneša ienākumi nav pietiekami, lai segtu parādsaistības pret norādītajiem kreditoriem, kā arī pašreiz nav iespējams gūt lielākus ienākumus, un to, ka arī turpmāk nespēs segt radušās parāda saistības, uzskata, ka ir pietiekams pamats, lai tiesa atzītu, ka attiecībā uz parādnieku ir konstatējama Maksātnespējas likuma 129. panta pirmās daļas 1.punktā norādītā maksātnespējas pazīme.

Norādīts, ka parādniekam nav nekustamo īpašumu, tajā skaitā, daļu kādā kopīpašumā, nav CSDD reģistrētu automašīnu un parādnieks nav individuālais komersants. Apliecināts, ka parādnieka maksātnespējas procesam nav piemērojami Padomes regulas Nr. 1346/2000 noteikumi.

Nespēju izpildīt parāda saistības apstiprina pielikumā pievienotās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izziņa, no kuras redzams, ka no savas darba algas parādnieks nespēj segt savas parādsaistības. Tā kā nav arī nekādu uzkrājumu, tad nav nekādu iespēju izpildīt parādsaistības pret kreditoriem.

Uz parādnieku nav attiecināmi maksātnespējas ierobežojumi, kas noteikti Maksātnespējas likuma 130. pantā, tādēļ, lai novērstu finansiālā stāvokļa neatgriezenisku pasliktināšanos un lai pēc iespējas apmierinātu kreditora prasījumus, kā vienīgais situācijas risinājums atzīstama fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšana.

Pieteikums pamatots ar Maksātnespējas likuma 127.pantu, 129.panta pirmās daļas pirmo punktu.

2018.gada 28.jūnijā tiesā pieteicējs iesniedzis pieteikuma papildinājumu, kurā norādīts, ka parādnieka mantiskai stāvoklis ir pasliktinājies, jo sakarā ar automašīnas iegādi un neparedzētiem automašīnas remontiem, sadzīves lietu iegādi, kopš 2016.gada ir būtiski palielinājis savas kredītsaistības, tai pašā laikā pieteicēja ienākumi būtiski nav palielinājušies.

Ar Vidzemes rajona tiesas tiesnese s 2018.gada 11.jūlija spriedumu /pers. F/ pieteikums par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu noraidīts (*68-70.lietas lapa*).

Tiesnese, izvērtējot pieteikumam pievienotos dokumentus, konstatējusi, ka parādnieks 2016.gada 21.septembrī ir noslēdzis divus aizdevuma līgumus – auto iegādei ar AS „Bigbank" par 7200 EUR aizdevumu līdz 2022. gadam, līdz kuram jāatdod 10 650 EUR un patēriņa kredītu 4000 EUR ar AS „Citadele banka" , kas jāatdod līdz 2020. gadam 6426,59 EUR apmērā, tādējādi uzņemoties kredītsaistības uz turpmākiem sešiem gadiem 17 077 EUR apmērā, apstākļos, kas parādnieka ienākumi 2016. gadā bijuši vidēji 1042,50 EUR mēnesī pirms nodokļu nomaksas.

Neskatoties uz to, ka jau esošo kredītu mēneša maksājums (147 EUR + 148 EUR) bija gandrīz puse no parādnieka ienākumiem pēc nodokļu nomaksas, parādnieks 2017.gada 6.janvārī noslēdzis atgriezeniskā līzinga līgumu auto iegādei ar SIA „Mogo" aizņemoties 4320 EUR, bet maijā kredīta summu palielinot līdz 4951,98 EUR un atdodamo summu palielinot uz 12 639 EUR ar atdošanas termiņu 2022.gadā un mēneša maksājumu 210,65 EUR.

Tādējādi parādnieka kredītu mēneša maksājumi ar 2017.gadu jau pārsniedza 500 EUR pie apstākļiem, kad viņa ienākumi 2017.gada pirmajā pusē bija vidēji 1023,86 EUR mēnesī pirms nodokļu nomaksas, tātad ap 600-680 EUR pēc nodokļu nomaksas.

Tiesnese atzinusi, ka parādnieks, noslēdzot trešo aizdevuma līgumu otra auto iegādei, pats sevi novedis līdz maksātnespējas

situācijai, kam sekojusi turpmāka aizņemšanās pie „ātro kredītu" izsniedzējiem ar īsiem kredītu atdošanas termiņiem un tādējādi neatgriezeniski pasliktinājis savu maksātspējas situāciju.

Apkopojot visus iesniegtos rakstveida pierādījumus, tiesnese secinājusi, ka visi 2017. gadā parādnieka ņemtie kredīti saņemti apzinoties, ka nebūs iespējams tos atdot kreditoriem. Arī pats parādnieks pieteikuma papildinājumos kā cēloni nespējai izpildīt saistības pret kreditoriem norādījis uz automašīnas iegādi un tam sekojošiem dārgiem mašīnas remontiem, un sadzīves lietu iegādi, kādēļ kopš 2016. gada parādnieks būtiski palielinājis savas kredītsaistības, kaut kā pats atzinis - ienākumi nav būtiski palielinājušies.

Tiesnese atzinusi, ka parādnieka ienākumi tiešām nav samazinājušies, bet par iemeslu finansiālajām grūtībām ir paša parādnieka negodprātīga rīcība, jo, aizņemoties naudu no kreditoriem, parādnieks zināja gan savu ienākumu, gan aizņēmumu apjomu, un veicot aizņēmumus 2017. gadā jau viņš apzinājās vai viņam vajadzēja apzināties, ka nevarēs nolīgtās saistības izpildīt. Tādējādi tiesnese secinājusi, ka parādnieks apzināti pats sevi novedis līdz situācijai, kad vienīgais risinājums parādniekam šķiet lielākās daļas saistību dzēšana, izmantojot maksātnespējas procedūru.

Visi šie apstākļi, likuši tiesai apšaubīt faktu, ka pieteicējs ir godprātīgs finansiālās grūtībās nonācis parādnieks, kura mantiskais stāvoklis liedz viņam izpildīt uzņemtās saistības.

Tiesneses ieskatā parādnieka rīcība liecina par vēlmi izvairīties no savu saistību izpildes un tā neatbilst Maksātnespējas likuma 6. panta 8. punktā noteiktajam maksātnespējas procesa vispārējam labticības principam, kas nosaka, ka procesā iesaistītajām personām savas tiesības jāizmanto un pienākumi jāpilda labā ticībā. Parādnieks un kreditors nedrīkst izmantot procesu, lai iedzīvotos.

Šādu parādnieka rīcību tiesnese vērtējusi kā parādnieka apzinātu nevēlēšanos nokārtot savas parādsaistības, nevis kā viņa nonākšanu finansiālās grūtībās objektīvu iemeslu dēļ. Konkrētajā gadījumā parādnieka apzināti negodprātīgā pārmērīgu saistību uzņemšanās un apzināta nevēlēšanās kārtot savas uzņemtās saistības nevar būt par tiesisku pamatu viņa atbrīvošanai no tām.

Par šo spriedumu pieteicējs /pers. F/ iesniedzis apelācijas sūdzību, lūdzot pasludināt viņa fiziskas personas maksātnespējas procesu (*82.-84.lietas lapa*).

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa nav līdz galam izpratusi lietas apstākļus, jo otru automašīnu nav iegādājies, nauda tika ņemta vienīgās automašīnas remontam.

Uzskata, ka nav negodprātīgs parādnieks, jo necenšas izvairīties no parāda atmaksas, piemēram, saņemot minimālo algu, vai naudu "aploksnē", vai arī aizbraucot strādāt uz citu valsti. Diemžēl, ar saviem ienākumiem nespēj segt parādus, tāpēc arī spiests pieteikt maksātnespēju.

No lietas materiāliem ir redzams, ka ienākumi 2016.gadā bijuši vidēji 1042,50 EUR mēnesī, 2017.gadā vidēji 1032,67 EUR mēnesī, bet 2018.gada četros mēnešos vidēji 1047,92 EUR mēnesī. Tādējādi ienākumi nav samazinājušies, toties neparedzētu apstākļu dēļ (izdevumi, kas saistīti ar dārgu automašīnas remontu), ir palielinājušās parādsaistības.

Nepiekrīt tiesas izteiktajam viedoklim, ka par iemeslu finansiālajām grūtībām ir paša parādnieka negodprātīga rīcība. Pērkot automašīnu nezināja, ka tā būs tādā tehniskā stāvoklī, kas prasīs ļoti dārgus remontus. Neremontēt automašīnu nebija iespējams, jo automašīna ir nepieciešama nokļūšanai uz darbu.

Kamēr bija iespējas, tika maksājis kredītus, taču tagad, kad kreditori pirmstiesas un tiesas ceļā no sūdzības iesniedzēja piedzen gan procentus, gan līgumsodus, gan tiesāšanās izdevumus, neredz citu iespēju kā maksātnespējas process.

Maksātnespējas ierosināšanas stadijā tiesa, neuzklausot kreditoru viedokļus, nevar secināt, ka makasātnespējas process nevar beigties ar saistību dzēšanas procedūras piemērošanu un saistību dzēšanu.

Uzskata, ka tiesai Maksātnespējas likuma 129.panta pirmās daļas l.punktā paredzētās maksātnespējas pazīmes konstatēšanai nepieciešams pārbaudīt tikai to, vai šai personai nav iespēju nokārtot parādsaistības, kurām iestājies izpildes termiņš, un parādsaistības kopā pārsniedz EUR 5000,00.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 440.^{11} panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā, par ko paziņots /pers. F/ un administratoram M.Otomeram (*96.lietas lapa*).

Motīvu daļa

Civillietu tiesas kolēģija, izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus un pārbaudījusi lietas materiālus, atzīst, ka fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikums ir pamatots un apmierināms.

Civilprocesa likuma 363.^{27} panta otrā daļa noteic, ka tiesa pasludina fiziskās personas maksātnespējas procesu, ja konstatē, ka parādniekam ir maksātnespējas procesa pazīme un pēdējo 10 gadu laikā nav pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process, kura ietvaros dzēstas saistības, kā arī ir pierādīta naudas līdzekļu pietiekamība administratora vienreizējās atlīdzības segšanai.

Maksātnespējas likuma 129.panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka parādniekam var piemērot fiziskās personas maksātnespējas procesu, ja šai personai nav iespēju nokārtot parādsaistības, kurām iestājies izpildes termiņš, un parādsaistības kopā pārsniedz 5000 *euro*. Savukārt panta otrā daļa noteic, ka fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas priekšnoteikums ir līdzekļu pietiekamība administratora vienreizējās atlīdzības segšanai divu minimālo mēnešalgu apmērā.

No pievienotajiem dokumentiem tiesas kolēģija secina, ka saistības izpildes termiņš ir iestājies sekojošām saistībām, jo to izpildi ir pieprasījuši kreditori:

- SIA „Ondo" aizdevuma pamatsummu 425 EUR apmērā (*20.lietas lapa*),
- AS „4finanse" aizdevuma pamatsummu 418,09 EUR (*30.lietas lapa*),
- AS „Citadele banka" aizdevuma pamatsummu 3602,54 EUR (*32.lietas lapa*),
- SIA „Incredit group" aizdevuma pamatsummu 489,08 EUR (*38.lietas lapa*).
- SIA „Paus konsults" 2017. gada 9. maija paziņojumu, ir parādā SIA „Soho group" aizdevuma pamatsummu 100 EUR (*62.lietas lapa*).
- Saskaņā ar pievienoto atgriezeniskā līzinga līgumu ar SIA „Mogo" un pievienoto SIA "Creditreforma Latvia" paziņojumu par cesiju ir parādā SIA „Creditreforma Latvia" aizdevuma pamatsummu 1112,99 EUR (*21.lietas lapa*).
- Saskaņā ar SIA „Melnā lapa" 2018. gada 5. aprīļa vēstuli ir parādā SIA „Hedge Capital Company" aizdevuma pamatsummu 661,14 EUR (*39.lietas lapa*).

Bez tam parādniekam ir saistības, kuru izpildes termiņš iestāsies gada laikā. Saskaņā ar pievienoto AS „Big bank" aizdevuma

līgumu, parādniekam AS „Big bank" gada laikā būs jāatmaksā 1764,72 EUR.

Tiesas kolēģijas ieskatā /pers. F/ ir pierādījis, ka kopējais parāda apmērs, kam iestājies izpildes termiņš, ir vismaz 6808,84 EUR, un tas pārsniedz maksātnespējas procesa pazīmei noteiktos 5000 EUR.

Par savu mantisko stāvokli /pers. F/ iesniedzis ziņas no publiskajiem reģistriem, kas apstiprina, ka parādniekam nav nekustamo īpašumu, tajā skaitā, daļu kādā kopīpašumā, nav CSDD reģistrētu automašīnu un parādnieks nav individuālais komersants.

Ar lietas materiālos esošo Valsts ieņēmumu dienesta 2018.gada 14.marta izziņu Nr.8.6.2.14/66743 (*14. lietas lapa*) pierādīts ka pieteicējs 2006. gada 13.jūnijā ir reģistrēts VID nodokļu maksātāju reģistrā.

No iesniegtās 25.06.2018. Valsts ieņēmumu dienesta izziņas Nr.8.52.9-8/175648, redzams, ka bruto ienākumi 2016.gadā (septembris – decembris) bija 417,00 EUR, 2017.gadā (janvāris-jūlijs) bija 7167,00 EUR un 2018.gadā (februāris – maijs) bija 419,66 EUR (*45.lietas lapa*).

Neskatoties uz to, ka pieteicējam ir patstāvīgi ienākumi, tiesas kolēģija atzīst, ka /pers. F/ mantiskais stāvoklis liecina, ka viņam ir finansiālas grūtības un nav iespēju nokārtot parādsaistības, par kuru pastāvēšanu strīds nepastāv, un kurām iestājies izpildes termiņš.

Ar lietas materiālos esošo 2018.gada 16.aprīļa AS „Swedbank" maksājuma dokumentu Nr. 414 pieteicējs pierādījis, ka ir iemaksājis fiziskās personas maksātnespējas depozītu 860 EUR apmērā (*12. lietas lapa*).

Tiesas rīcībā šajā tiesvedības stadijā nav ziņu, ka pastāvētu Maksātnespējas likuma 130.pantā norādītie fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas ierobežojumi, tajā skaitā, /pers. F/ pēdējo 10 gadu laikā nav pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process, kura ietvaros dzēstas saistības, kā arī nav ziņu, ka fiziskās personas maksātnespējas procesā būtu piemērojami Padomes regulas Nr.1346/2000 noteikumi.

Izvērtējot pieteikumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu, tiesai jānoskaidro, vai persona ir maksātnespējas subjekts un jāpārbauda, vai pastāv maksātnespējas procesa pazīme (Maksātnespējas likuma 127.panta pirmā daļa, 129.panta pirmā daļa). Minētais atbilst judikatūrā nostiprinātajai atziņai, ka tiesai jāaprobežojas ar formālu Maksātnespējas likuma 129.panta pirmajā daļā noteikto maksātnespējas pazīmju konstatējumu *(skat. Augstākas tiesas Senāta 2013.gada 4.decembra spriedums lietā Nr.SPC-49/2013).*

Tādējādi, tiesas kolēģija uzskata, ka ir nodibinātas Maksātnespējas likumā paredzētās pazīmes, lai atzītu, ka /pers. F/ ir iestājusies maksātnespēja un pasludināms fiziskās personas maksātnespējas process.

Ievērojot minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa nepareizi iztulkojusi Maksātnespējas likuma 129.panta pirmās daļas 1.punktu, bet apelācijas sūdzībā norādītie apstākļi ir guvuši apstiprinājumu.

Maksātnespējas likuma 130.pants, kurā norādīti fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas ierobežojumi, nesatur tādu norādi, kā tiesneša pamatotas šaubas par personas godaprātu vai pieņēmumi par personas vēlmi izvairīties no savu saistību izpildes maksātnespējas procesa pasludināšanas stadijā.

Fiziskās personas maksātnespējas process nav piemērojams vai pārtraucams personai konkrētos gadījumos, t.i.:

1) kura pēdējo triju gadu laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas ir sniegusi apzināti nepatiesu informāciju saviem kreditoriem;

2) kura ir izlietojusi piešķirto kredītu līgumā neparedzētiem mērķiem, un par to ir stājies spēkā kompetentas institūcijas nolēmums kriminālprocesā;

3) kurai pēdējo 10 gadu laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas ir izbeigts fiziskās personas maksātnespējas process, kura ietvaros dzēstas saistības;

4) pēdējo piecu gadu laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas vai fiziskās personas maksātnespējas procesa laikā ir stājies spēkā kompetentas institūcijas nolēmums kriminālprocesā, ar kuru konstatēts, ka parādnieks ir izvairījies no nodokļu samaksas;

5) kurai pēdējā gada laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas ir izbeigts fiziskās personas maksātnespējas process, nedzēšot saistības.

Visos pārējos gadījumos maksātnespējas procesa laikā piemērojami Maksātnespējas likuma 142.panta un 153.panta noteikumi, kas dod tiesības kreditoriem paziņot par fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas ierobežojumiem, kā arī saistību dzēšanas procedūras piemērošanas ierobežojumiem.

Tieši saistību dzēšanas procedūru nepiemēro vai to pārtrauc gadījumos, kad 1) parādnieks pēdējo triju gadu laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas vai maksātnespējas procesa laikā ir slēdzis darījumus, kuru rezultātā kļuvis maksātnespējīgs vai radījis zaudējumus kreditoriem, turklāt viņš apzinājās vai viņam vajadzēja apzināties, ka šādu darījumu slēgšana var novest līdz maksātnespējai vai zaudējumu radīšanai kreditoriem; kad 2) parādnieks ir sniedzis apzināti nepatiesu informāciju par savu mantisko stāvokli un slēpis savus patiesos ienākumus; vai 3) parādnieks nepilda bankrota vai saistību dzēšanas procedūrā paredzētos pienākumus, būtiski apgrūtinot maksātnespējas procesa efektīvu norisi.

Tādējādi kolēģija uzskata, ka parādnieka godprātības vērtējums saistību izpildē notiek tieši saistību dzēšanas procedūras ietvaros, kad aktīvākā darbība parādnieka uzraudzībā veicama kā kreditoriem, tā administratoram (Maksātnespējas likuma 163.pants).

Civilprocesa likuma 363.^{27} panta trešā daļa nosaka, ka, apmierinot pieteikumu, tiesa ieceļ šā likuma 363.^{26} pantā noteiktajā kārtībā izraudzīto administratora amata kandidātu par administratoru.

Maksātnespējas administrācija konkrētajā lietā ir ieteikusi sertificētu administratoru Mārtiņu Otomeru, amata apliecība Nr.00511, un tiesas kolēģija nav konstatējusi ierobežojumus, kas liegtu kandidātam pildīt šo pienākumu (*67.lietas lapa*).

Pamatojoties uz iepriekšminēto un Civilprocesa likuma 1., 8., 97., 193., 363.^{27}, 430., 432., 440.^{11}, 440.^{12} pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

/pers. F/ pieteikumu apmierināt.

Pasludināt/pers.F/, personas kods /personas kods/, deklarētā dzīvesvieta /adrese/, LV-4706, maksātnespējas procesu.

Par /pers.F/, personas kods /personas kods/, maksātnespējas procesa administratoru iecelt Mārtiņu Otomeru, personas kods /personas kods/, amata apliecība Nr.00511, adrese Lāčplēša iela 2-3, Rīga, LV-1010.

Spriedumu nekavējoties nosūtīt pieteikuma iesniedzējam un administratoram, kā arī iestādei, kas veic ierakstus

maksātnespējas reģistrā.

Spriedums nav pārsūdzams un stājas spēkā tā sastādīšanas dienā.

Tiesnese I.Pinne

Tiesnesis A.Bukavs

Tiesnesis D.Lazdiņš